

مرکز پژوهش های

توسعه و آینده نگری

Center for Development Researches and Foresight

نقش موازنه تولید و مصرف محصولات کشاورزی در مهارتورم

قاسم محمدی

عضو کمیسیون کشاورزی مجلس هشتم- مدیرعامل سابق کشت و صنعت مغان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ضرورت طرح موضوع موازنه تولید و مصرف محصولات کشاورزی

- ضرورت پرداخت به موضوع موازنه تولید و مصرف:

- تضاد منافع تولید کننده و مصرف کننده و سرمایه گذار (تولید کننده متضرر می شود - برای مصرف کننده فایده اقتصادی ندارد)

- دلیل عدم اجرای شیوه مذکور تاکنون:

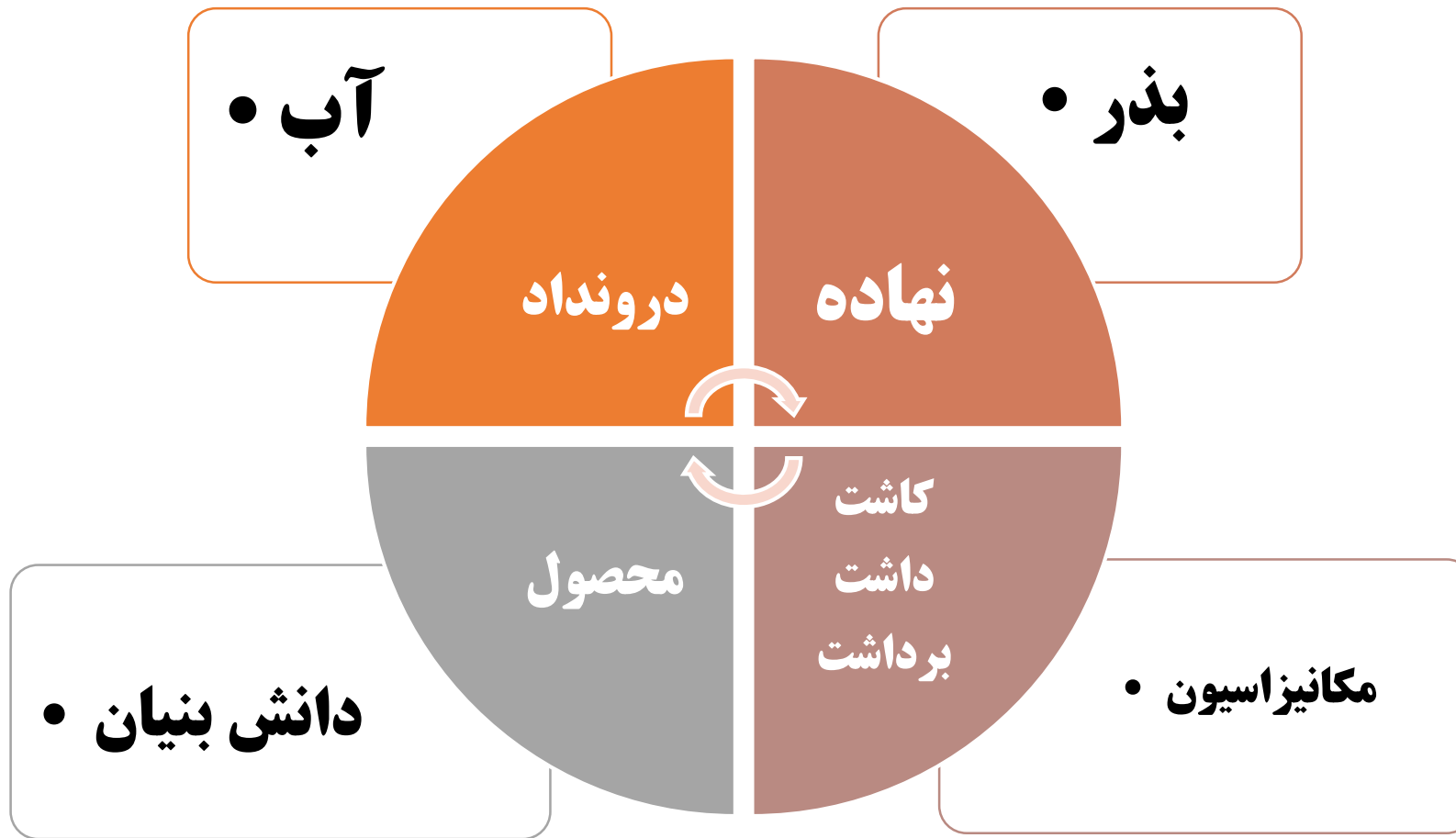
- کشاورزی ایران و ساختار آن در دوران سنتی دولتی (غیرصنعتی) و بسته مدیریت می شود نگاه سیستمی اجتماعی علمی و دانایی محور نیست و برنامه ریزی وضعی و مقطعی بوده هر چند نمی شود جایگاه های تسجیل و تقنین شده در برنامه های توسعه تا هفتم را نادیده گرفت که این خود دوگانه ای است که باید به یک وحدت رویه حقوقی واحد و قابل اجرا برسد.

افزایش رشد تولید، کمک به مهار تورم

عوامل موثر:

- افزایش بهره‌وری
- افزایش راندمان تولید
- توسعه سرمایه‌گذاری
- جذب نقدینگی
- تجهیز منابع
- هدایت نقدینگی و سرمایه‌گذاری برای تولید تورم‌زدا

زنجیره فرآیندی کشاورزی حرفه‌ای، مدرن و هوشمندانه با نگاه تجاری و اقتصادی

مهار تورم و رشد تولید در بخش کشاورزی

سال ۱۴۰۲ در حالی به نام سال مهار تورم و رشد تولید نامگذاری شده است که کشور ما تحت تاثیر شدیدترین تحریم‌ها از سوی کشورهای مستکبر جهانی و در رأس آنها آمریکای جهانخوار قرار دارد اما علیرغم تمامی این تحریم‌ها به زعم دشمنان انقلاب اسلامی فلج‌کننده، کشور اسلامی ایران با قدرت، عظمت و اقتدار مثال‌زدنی تمامی این تحریم‌ها را به هیچ‌انگاشته و با صلابت و مستحکم‌به‌پیش‌می‌تازد و تحریمی که به خیال خام دشمنان می‌توانست موجب فروپاشی ایران اسلامی شود. در حال حاضر موجب رونق‌پیش‌از‌پیش‌تولید ملی شده است و بنابر همین اهمیت بسیار مهم مقام معظم رهبری سال ۱۴۰۲ را مهار تورم و رشد تولید نامیده‌اند تا جریان رونق‌تولید ملی پیش‌از‌پیش‌در تمامی بخش‌های کشور و بخصوص در بخش کشاورزی به عنوان تامین‌کننده نیازهای غذایی جامعه همه‌گیر و فراگیر شود. برکسی پوشیده نیست مهار تورم و رشد تولید کشاورزی رونق‌فزاینده تولید‌پایداری در بیش از صدها زیربخش وابسته به بخش کشاورزی را در صنعت و خدمات به دنبال دارد که برای رشد تولید در این بخش باید با برنامه‌وارد شد و با طراحی راهکارهای اساسی در راستای مهار تورم و رشد تولید در بخش کشاورزی به اجرای آن به صورت علمی و عملی همت گماشت.

اهمیت و ضرورت‌های مهار تورم و رشد تولید در بخش کشاورزی

تولید در بخش کشاورزی برای هر کشوری بسیار حیاتی و اساسی است چرا که با تولید غذا به عنوان مهمترین نیاز انسانها سروکار کرد و رشد تولید در این بخش هم سبب خودکفایی و خوداتکایی و در کنار آن باعث صادرات بخش قابل توجهی از محصولات تولیدی خواهد شد که در هر صورت اقتدار و بالندگی اقتصادی را به دنبال خواهد داشت و در همین راستا اهمیت و ضرورت رشد تولید در بخش کشاورزی در کشور بدان سبب است که در شرایط تحریم کشور اسلامی ایران به دلیل موقعیت ۴ فصل آب و هوایی و زمین‌های کشاورزی مستعد کشت و همچنین بازارهای مصرف داخلی و خارجی (کشورهای همسایه) دارای توانمندی و قابلیت‌های بالقوه و بالفعل پنهان و پیدای فراوانی است که در صورت کمی توجه می‌تواند بخش قابل توجهی از نیازهای ارزی کشور را پوشش دهد و کشور را از کالاها و محصولات کشاورزی که با قیمت گزاف و ارزبری قابل توجه وارد کشور می‌شوند بی‌نیاز نماید. مهمترین مزیت در این زمینه آن است رشد تولید در بخش کشاورزی در ارزبری بسیار کم میسر و نتیجه آن ارز آوری فراوان است که عملاً خنثی‌سازی تحریم‌ها را به دنبال داشته و موجب پایداری اقتصاد در کشور خواهد شد.

راهکارهای اساسی جهت رشد تولید در بخش کشاورزی (۱)

۱. نگاه استراتژیک و توجه همه جانبه به سرمایه گذاری در بخش کشاورزی به عنوان یک ضرورت ملی و امنیتی.
۲. برنامه ریزی های کلان ملی و منطقه ای و استانی برای رونق تولید بخش کشاورزی با توجه به ظرفیتهای و قابلیت های هر منطقه.
۳. حمایت جدی عملی از کشاورزان به عنوان فعالان اصلی در عرصه کشاورزی.
۴. وجود عزم و اراده قاطع و جدی در جلوگیری از واردات بی رویه و بدون ضابطه محصولات کشاورزی.
۵. توجه جدی به آموزش و ترویج کشاورزی و افزایش دانش فنی و مهارتی کشاورزان.
۶. آسان سازی اعطاء کمک های مالی و اعتباری و ایجاد فرصت استفاده از این کمک ها برای همه کشاورزان.
۷. اعطاء خدمات در راستای افزایش تولید برای مناطق مختلف و برای محصولات متنوع در بخش کشاورزی.
۸. اجرای برنامه کاهش و حذف ضایعات در بخش کشاورزی با هدف افزایش بهره وری در این بخش.
۹. بالا بردن انگیزه جهت حفظ و حراست از اراضی کشاورزی به عنوان بسترهای اصلی و اساسی تولید در بخش کشاورزی.
۱۰. به حداقل رساندن هزینه های تولید در بخش کشاورزی با کمک های یارانه ای و غیریارانه ای به همه تولیدکنندگان در بخش کشاورزی برای رشد تولیدات محصولات مختلف کشاورزی.

راهکارهای اساسی جهت رشد تولید در بخش کشاورزی (۲)

۱۱. استفاده بهینه و هدفمند از حجم بالای نیروی انسانی متخصص در بخش کشاورزی به عنوان مهندسين فارغ التحصيل رشته های مختلف

۱۲. افزایش استفاده و بکارگیری ماشین و تکنولوژی در مراحل مختلف تولید در بخش کشاورزی با هدف کاهش هزینه تولید، افزایش بهره وری، کاهش سختی کار در بخش کشاورزی و رشد و توسعه پایدار در بخش کشاورزی.

۱۳. توجه ویژه به بخش کشاورزی در برنامه های راهبردی و کلان سالانه و افق های توسعه کشور به عنوان یکی از اولویت های اصلی و اساسی کشور.

۱۴. برنامه ریزی، طراحی و اجرای زنجیره یکپارچه و منسجم بازاریابی و بازررسانی برای تمامی محصولات کشاورزی با هدف پایداری و استمرار رونق تولید در بخش کشاورزی.

۱۵. همه گیر نمودن بیمه حمایتی در بخش کشاورزی برای به حداقل رساندن خطرات ناشی از حوادث غیرمترقبه در این بخش.

۱۶. توسعه و ترویج کشت محصولات کشاورزی به صورت گلخانه ای و قابل کنترل برای تولید انبوه محصولات زراعی و باغی، گل و گیاه و دام و آبزیان در مساحت های کم اما با تولید و بهره وری بسیار بالا.

۱۷. بکارگیری روش های مختلف علمی و اجرایی در افزایش بهره وری در بخش کشاورزی در مراحل کاشت، داشت و برداشت محصولات مختلف کشاورزی.

۱۸. تقویت، توسعه و حمایت جدی از تمامی شکل های تخصصی مرتبط با بخش کشاورزی در عرصه های مختلف تولید و صادرات محصولات کشاورزی.

راهکارهای اساسی جهت رشد تولید در بخش کشاورزی (۳)

۱۹. ایجاد جذابیت‌های لازم برای شغل و فعالیت در بخش کشاورزی برای جوانان بخصوص جوانان روستایی علاقه‌مند در بخش کشاورزی و فارغ‌التحصیلان جویای کار در این بخش.
۲۰. حضور پررنگ دولت و حمایت‌های دولتی به عنوان موتور محرک در رونق تولید در بخش کشاورزی.
۲۱. حمایت جدی از سرمایه‌گذاری‌های خرد و کوچک در بخش کشاورزی و اعطاء وام و تسهیلات هدفمند و منسجم به کار و پیشه‌های مرتبط با رونق تولید و کسب و کار در تولیدات بخش کشاورزی در سطح روستاهای کشور به عنوان قطب‌های تولید کشاورزی.
۲۲. ترویج و نهادینه نمودن مصرف محصولات بخش کشاورزی از محل تولیدات داخلی برای حمایت از تولیدکنندگان کشاورزی در سطح کشور.
۲۳. ایجاد ساز و کارهای لازم برای تامین و توزیع تمامی نهاده‌های موردنیاز بخش کشاورزی با بهترین کیفیت و مناسب‌ترین قیمت در بین تمامی تولیدکنندگان بخش کشاورزی در سطح کشور.
۲۴. گسترش، تقویت و توسعه مجتمع‌های بزرگ کشت و صنعت و واحدهای بزرگ تولیدی در بخش کشاورزی و حمایت از سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در این بخش برای افزایش رونق تولید در بخش کشاورزی بصورت مکانیزه و انسجام یافته و با قدرت تولیدی بسیار بالا در سطح کشور.
۲۵. سهل و آسان‌سازی شیوه‌های تولید در بخش کشاورزی با اعطاء تسهیلات ارزان قیمت برای متقاضیان فعالیت در بخش کشاورزی.
۲۶. استفاده از ظرفیت بی پایان و بی نظیر ۶۰ هزار روستای کشور به عنوان معادن و گنجینه‌های تمام نشدنی تولیدات در بخش کشاورزی.

راهکارهای مهار تورم در بخش کشاورزی (۱)

- ۱- افزایش تولید در تمامی زیربخش‌های کشاورزی شامل زراعت، باغبانی، شیلات، دام و آبزیان و سایر زیربخش‌ها
- ۲- کمک به تولیدکنندگان بخش کشاورزی در قالب اعطاء تسهیلات برای خرید ارزان قیمت نهاده‌های کشاورزی
- ۳- بهبود سیستم بازاریابی و بازاررسانی محصولات کشاورزی
- ۴- توسعه و ترویج کشت قراردادی با تامین به موقع نهاده‌های کشاورزی و سرمایه در گردش برای کشاورزان
- ۵- توسعه بازارهای محلی با هدف عرضه سهل و آسان و بدون واسطه محصولات کشاورزی
- ۶- طراحی و اجرای سیستم یکپارچه الکترونیکی از مزرعه تا سفره بطوریکه محصولات کشاورزی از تولید تا مصرف مورد رصد قرار گیرند.
- ۷- اجرای ساز و کارهای تشویقی برای تولید سهل و آسان در بخش کشاورزی با پایین‌ترین قیمت تمام‌شده برای تولید
- ۸- گسترش سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت در بخش‌های مختلف کشاورزی با هدف به حداقل رساندن هزینه تولید در بخش کشاورزی
- ۹- تامین نهاده‌های اساسی در بخش کشاورزی همچون خاک و آب به صورت پایدار
- ۱۰- تامین سرمایه در گردش برای رونق تولید در بخش کشاورزی با هدف مهار تورم

راهکارهای مهار تورم در بخش کشاورزی (۲)

۱۱- برداشتن مقررات و قوانین ضد و نقیض بر سر راه تولیدات گسترده در بخش کشاورزی با هدف سهل و آسان سازی تولید در بخش کشاورزی

۱۲- به حداقل رساندن هزینه های حمل و نقل در بخش کشاورزی با هدف کاهش تورم در تولید و عرضه محصولات کشاورزی

۱۳- به حداقل رساندن قیمت نهاده های تولید داخل بخش کشاورزی و درنظر گرفتن شرایط ویژه برای نهاده های وارداتی موردنیاز بخش کشاورزی برای مهار تورم در این بخش

۱۴- درنظرگرفتن نرخ حمایتی ارز برای تولیدات بخش کشاورزی برای اجرای مهار موثر تورم در این بخش

۱۵- خرید تمامی محصولات تولیدی توسط کشاورزان به روش های مختلف حمایتی به عنوان اولویت نخست به لحاظ تاثیرگذاری محصولات غذایی

۱۶- استفاده از تمامی ظرفیت های تولیدی در واحدهای تولیدکننده در بخش کشاورزی با هدف به حداقل رساندن تورم در این بخش

۱۷- ثابت نگه داشتن قیمت نهاده های کشاورزی با هدف تورم در این بخش

۱۸- حمایت بانک ها از تولید در بخش کشاورزی بخصوص تولیدات موثر غذایی

۱۹- توسعه صادرات مازاد تولید محصولات مختلف کشاورزی به کشورهای همسایه برای ارزآوری سهل و آسان با هدف مهار تورم.

۲۰- شناسایی بازارهای هدف جدید برای تولیدات دارای ارزش صادراتی برای رونق بخشیدن کشاورزی و مهار تورم.

نتیجه‌گیری

با توجه به افزایش جمعیت کشور و تحقق اهداف توسعه‌ای آن در تمامی جوانب، مهار تورم و افزایش تولید یکی از ضروریات مهم در این رابطه محسوب می‌گردد که در شعار امسال (سال ۱۴۰۲) تجلی یافته است و این امر در بخش کشاورزی به عنوان متولی اصلی امنیت غذایی کشور بیش از پیش دارای اهمیت می‌باشد. برای مهار تورم و رشد تولید در بخش کشاورزی آنچه بیش از پیش مهم و حیاتی است، آن است که از کشاورزان به عنوان سربازان اصلی جبهه تولید به صورت کامل و ملموس حمایت جدی شود که در این رابطه ساز و کارهای مؤثری از جمله ساماندهی و کمک به تولیدکنندگان، بهبود سیستم بازاریابی و بازاریابی، توسعه و ترویج کشت قراردادی، طراحی و اجرای سیستم یکپارچه تولید از مزرعه تا سفره، اجرای ساز و کارهای تشویقی تولید، گسترش سرمایه‌گذاری، تقویت مؤلفه‌های تولید، کاهش هزینه‌ها، تامین و توزیع پایدار نهاده‌های کشاورزی، تدارک بازار پایدار برای عرضه محصولات کشاورزی، توسعه و تقویت تشکل‌های بخش کشاورزی، ایجاد جذابیت برای کار و فعالیت در بخش کشاورزی و محیط روستایی و بطور کلی حمایت همه‌جانبه از کشاورزان به عنوان سربازان همیشه آماده به رزم جبهه تولیدات کشاورزی و تامین کننده امنیت غذایی می‌تواند منجر به مهار تورم و رشد تولید در بخش کشاورزی شود که صد البته تحقق این امر مستلزم عزم، اراده و کار و فعالیت جهادی تمامی دست‌اندرکاران بخش کشاورزی اعم از مدیران، کارشناسان، کارکنان و همچنین کشاورزان به صورت فزاینده و پایدار می‌باشد.

نگاه حقوقی و هنجاری به اساسی سازی تولید و مصرف پایدار – ۱

- گرایش به تبدیل تولید و مصرف پایدار به یک ارزش اساسی حقوقی ناشی از ضرورت مدیریت آثار نامطلوب تولید و مصرف ناپایدار و اسراف آمیز است.
- چالش اولیه آن است که بسیاری از منابع طبیعی جاودانه نیستند و رو به پایان هستند یا اینکه دسترسی به آنها دشوارتر و گران تر از گذشته می شود اما با این حال جمعیت جهان و روند مصرف گرایی بیشتر از میزان منابع طبیعی در دسترس افزایش می یابد و سالانه میلیون ها تن منابع طبیعی صرف تولید کالاها و خدمات و سرانجام پسماند می شود بدون آنکه جایگزین این منابع ایجاد شود.
- تولید و مصرف اسراف کارانه و نامعقول آثار محیط زیستی ، اقتصادی و اجتماعی سنگینی بر جامعه وارد می کند مانند اعمال فشار بیشتر بر منابع طبیعی و تهی سازی سریع این منابع ، تضييع حقوق نسل های آینده به دليل تهی شدن منابع طبیعی، آلودگی محیط زیست از طریق استخراج مواد خام، فرآیند تولید کالا و دفع پسماند
- نتیجه چنین فرآیندی ورشکستگی اکولوژیک است که طی آن به دلیل بهره کشی بیش از حد از منابع یک منطقه، طبیعت توان بازیابی پایدار و بازیافت خود را از دست می دهد.

نگاه حقوقی و هنجاری به اساسی سازی تولید و مصرف پایدار – ۲

- با تقویت مباحث توسعه پایدار در جامعه جهانی تولید و مصرف پایدار به تدریج تبدیل به یک هنجار حقوقی بین‌المللی می‌شود و اسناد بین‌المللی متعددی دولت‌ها را به نهادینه کردن تولید و مصرف پایدار کالاها و خدمات در نظام حقوقی خود فرا می‌خوانند. بخش از این تحول را باید در گسترش اساسی سازی برخی هنجارهای مهم جهانی مانند حفظ صلح و محیط زیست جستجو کرد.
- با ترویج اساسی سازی حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی در قوانین اساسی بسیاری از کشورها در دهه‌های اخیر، ضرورت تولید و مصرف پایدار نیز به تدریج وارد قوانین اساسی و پایه کشورها تبدیل می‌شود.
- رکن سوم اساسی سازی تولید و مصرف پایدار، تصویب و اجرای قوانین و مقررات مقتضی برای توسعه هنجاری این الگوی تولید و مصرف است تا اینکه این ارزش اساسی صرفاً در حصار الفاظ قانون اساسی محصور نماند.
- برخی از کشورها اقدام به متعین ساختن تولید و مصرف پایدار در قوانین مهم و خط‌مشی‌های کلی خود کرده‌اند.
- مواد ۱۲ و ۱۴ قانون مادر طبیعت و توسعه یکپارچه برای زندگی خوب بولیوی دولت را مکلف به ترویج الگوهای مصرف معقول و پایدار و محدود کردن مصرف بیش از حد و آلاینده می‌سازد.

نگاه حقوقی و هنجاری به اساسی سازی تولید و مصرف پایدار – ۳

- مهم ترین چالش در حمایت حقوقی از تولید و مصرف پایدار این است که نظام حقوقی بدون شناسایی عوامل تولید و مصرف ناپایدار و اینکه دقیقا چه رفتارهایی و فرآیندهایی به تولید و مصرف مسرفانه و تبذیرآمیز می انجامد و چگونه سیاست ها، برنامه ها، قوانین و مقررات زمینه ساز اسراف و تبذیر منابع طبیعی شده یا ان را متوقف کنند، نمی تواند عوامل اتلاف کننده منابع طبیعی را کنترل کند.
- چالش بعدی ارائه راهکارهای مقتضی برای ترویج تولید و مصرف پایدار است از این جهت که ترویج این الگو یک امر چند بعدی و فرابخشی بوده و مستلزم راهکارهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و حقوقی است.
- دولت برای مداخله در امر اصلاح نظام تولید و مصرف با این چالش روبه روست که مداخله از طرق مقررات گذاری در امر تولید و به ویژه مصرف شخص شهروندان با استفاده از ابزارهای حقوقی از لحاظ اقتصادی و اجتماعی چندان مطلوب نیست.
- به نظر می رسد نظام حقوقی ایران در توسعه قواعد حقوقی ناظر بر تولید و مصرف پایدار عمدتا به کاهش سطح مصرف تاکید داشته است.

نگاه حقوقی و هنجاری به اساسی سازی تولید و مصرف پایدار – ۴

راهبردهای توسعه ارتقای کیفی شیوه تولید و مصرف توسط قانون گذار:

۱- تعیین شاخص های تولید و مصرف پایدار

۲- اصلاح نظام تولید و توزیع کالاها

۳- ارتقای بهره روی :

یکی از اساسی ترین اقدام های لازم برای پایدارسازی تولید و مصرف، ارتقای بهره وری در تولید و مصرف است. منظور از بهره وری تولید یک کالا با کمترین هزینه و بالاترین کیفیت بوده و منظور بردن بهترین و بیشترین استفاده از یک کالا است.

نگاه حقوقی و هنجاری به اساسی سازی تولید و مصرف پایدار-۵

نقش نظام حقوقی در اصلاح الگوهای مصرف:

- ۱- آگاه سازی مصرف کننده
- ۲- راهکار مالی و مشارکت مصرف کننده در پرداخت هزینه های تولید
- ۳- بازچرخانی مواد (توسعه بازار کالاهای دست دوم-بازیافت پسماند)
- ۴- اصلاح نظام نهادی و حقوقی

نگاه حقوقی و هنجاری به اساسی سازی تولید و مصرف پایدار – ۶

نتیجه‌گیری:

اساسی سازی شکلی تولید و مصرف پایدار در حقوق اساسی ایران صورت گرفته اما اساسی سازی ماهوی این الگوی تولید و مصرف با وجود تصویب برخی قوانین و مقررات مرتبط نیاز به نحو مقتضی و بایسته ای شکل نگرفته و نیاز به تقویت دارد. بنابراین شورای نگهبان و دیوان عدالت اداری باید با استناد به این هنجار و صدور آرا و نظریات روشنگرانه به رویه سازی اساسی در این زمینه کمک کنند تا قوانین و مقررات اسراف گرایانه و تبذیرآمیز در زمینه منابع طبیعی تصویب نشود.

بنابراین در کلیه قوانینی که به نحوی با مسئله تولید و مصرف منابع طبیعی ارتباط دارند باید سازکارهایی برای الزام به تولید و مصرف معقول و بهینه پیش بینی شود.

باسپاس از همراهی شما